

Mežu valsts Zviedrija drīz pārņems Eiropas Savienības prezidentūru

Meža nozare un Zviedrija nav spējusi izskaidrot un aizstāvēt savu mežsaimniecības modeli pārējai Eiropas Savienībai. Līdz ar prezidentūru ir pienācis laiks to mainīt, raksta nozares pārstāvji Hokans Buše un Gērans Peršons.

Publicēts: Dagens Industri 2022. gada 4. decembrī

Meži un meža produkti ir svarīgs faktors, lai risinātu klimata problēmas un sasniegtu Eiropas Savienības mērķi līdz 2050. gadam padarīt Eiropu par pirmo klimatneitrālo kontinentu. Ar ilgtspējīgu mežsaimniecību, kurā tiek ievērota liela bioloģiskā daudzveidība un aizsargātas citas dabas vērtības, var gan nodrošināt ievērojamu oglekļa dioksīda piesaisti, gan ražot preces, kas aizstāj fosilās alternatīvas. Mežu ieguldījums “zaļās pārejas” procesā ir nenovērtējams. Tas ir vienīgā liela mēroga atjaunojamā resurss, ko varam izmantot pēc fosilā kurināmā izmantošanas pārtraukšanas.

2023. gada 1. janvārī Zviedrija trešo reizi būs Eiropas Savienības Ministru padomes prezidējošā valsts. Neoficiālās ministru un citas augsta līmeņa sanāksmes, ko rīko prezidējošā valsts, ir unikāla iespēja parādīt dažādus sociālus risinājumus, kas varētu interesēt arī citas valstis. Mums nav šaubu, ka meži un pieredze, ko esam guvuši, attīstot ilgtspējīgu mežsaimniecību pēdējo 100 gadu laikā, ir šāds aspekts.

Mežs ir Zviedrijas stratēģiskais resurss. Tas ir ļāvis Zviedrijai no nabadzības nonākt līdz panākumiem. Nevar pārvērtēt to, cik svarīga ir rūpniecība, kas veido veselas ekonomisko aktivitāšu ekosistēmas centru, sākot no pakalpojumiem un vietējās izejvielu ražošanas visos Zviedrijas reģionos un beidzot ar pasaulē vadošo pētniecību un attīstību.

Tajā pašā laikā mēs nedrīkstam aizmirst, ka pamatieguldījums - mežs - ir kas daudz vairāk. Mežu ir viegli uztvert kā tādu “pārpilnības ragu”, kas turpina dot un dot. Tāda kļūda tika pieļauta 19. gadsimta beigās, kad intensīvas kailciršu mežizstrādes, kokzāģētavu rūpniecības un pārlieku

lielu pieejamās koksnes apjomu noteikšanas rezultātā no kādreiz plašajām mežu platībām bija palikušas tikai atliekas.

Pagrieziena punkts bija 1903. gada Zviedrijas Mežsaimniecības likums, kas tiek uzskatīts par pasaulē pirmo moderno tāda veida likumu. Vēl viena svarīga pārmaiņa notika līdz ar 1993. gada Mežu politikas ieviešanu. Tajā ražošanas un vides aizsardzības mērķi tika pielīdzināti līdzvērtīgiem. Kopš tā laika ir notikušas būtiskas un pozitīvas pārmaiņas. Mēs redzam, ka saimnieciskajiem mežiem, kas tagad ir aptuveni 25-30 gadus veci, ir ievērojami lielāka dažādība un bioloģiskā daudzveidība nekā agrāk izaugušajiem mežiem. Šis ceļš ir jāturpina.

Šobrīd mēs atrodamies situācijā, kad mežsaimniecības nozare un Zviedrija nav spējusi izskaidrot un aizstāvēt savu mežsaimniecības modeli pārējai Eiropas Savienībai. Tas ir viens no galvenajiem faktoriem, kāpēc Briselē kā uz konvejiera tiek gatavoti tiesību aktu priekšlikumi, kas negatīvi ietekmēs gan Zviedrijas mežsaimniecības nozari, gan spēju reaģēt uz klimata pārmaiņām. Katrs atsevišķs ierosinājums var šķist īstenojams, taču, tos uzkraujot vienu uz otra, Zviedrijas mežsaimniecībai un tās spējai radīt labvēlīgu ietekmi uz klimatu izveidojas sarežģīta situācija.

Jaunais priekšlikums direktīvai par atjaunojamo enerģiju ievērojami apgrūtina meža pārstrādes atlieku izmantošanu, un tas negatīvi ietekmēs klimatu. Ar jauno ierosināto ZIZIMM (zemes, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības) regulu Zviedrijas oglekļa piesaistes mērķis tiek palielināts par 4 miljoniem tonnu gadā. Tas var tieši ietekmēt izejvielu ieguvu, traucējot klimatam nekaitīgu produktu ražošanai. Papildus tam jāpiebilst, ka saskaņā ar Skogsindustriena datiem līdz 2050. gadam no mežu platības var tikt izņemti 1,6 miljoni hektāru meža zemes.

Ir svarīgi uzsvērt, ka mēs piekrītam Eiropas mežu politikas mērķiem un vispārējam virzienam. Tas ir gan nozīmīgi, gan labi. Tomēr mēs redzam divus būtiskus trūkumus, kas ir jānovērš. **Pirmkārt, mēs esam pārliecināti, ka dažādu meža politikas mērķu sasniegšana ir jāatstāj pašu dalībvalstu ziņā.** Eiropas valstis ir pārāk atšķirīgas savā dabiskajā ģeogrāfijā, lai viens un tas pats modelis būtu piemērots visām.

Otrkārt, priekšlikumos ir jāuzlabo ietekmes novērtējums. Reti vai pat nekad netiek uzdots jautājums par to, kāda būs kopējā ietekme uz ekonomiku, klimatu un bioloģisko daudzveidību un kādas būs sekas ārpus mežsaimniecības nozares un reģionālās politikas. Komisijas priekšlikumos arī nav iekļauta ietekme uz aprites ekonomiku, t.i., kad meža produkti aizstāj fosilās alternatīvas. Visiem lēmumiem jābūt balstītiem uz pierādījumiem un zinātniski pamatotiem, kā arī jāietver plašāka sabiedrības perspektīva.

Zviedrijai jāizmanto sava prezidentūra, lai parādītu sevi kā mežu valsti. Mums ir ne tikai daudz ko parādīt, ar ko varam lepoties. Mums jāizmanto visas iespējas, lai Eiropas likumdevējiem un lēmumu pieņēmējiem sniegtu savu pieredzi par Zviedrijas ilgtspējīgu mežsaimniecību kā Eiropas resursu. Ja mēs neizmantosim šo iespēju, tas var dārgi maksāt gan Zviedrijai kā valstij, gan ES kā pasaules klimata līderim.

Hokans Buše (Håkan Buskhe), FAM izpilddirektors

Gērans Peršons (Göran Persson), bijušais premjerministrs un mežu īpašnieks